

The Party

festivali

Tina Pogljajen

Mednarodni filmski festival v Berlinu, 9. – 19. februar 2017

Buržoazni feminizem in filmičnost transspolnosti

The Party (2017, Sally Potter)

V filmskem opusu Sally Potter je na prvi pogled težko najti rdečo nit, vsaj v tematskem smislu: **Orlando** (1992) je teatralna postmoderna priredba istoimenskega romana Virginie Woolf o elizabetinskem plemiču, ki ostane mlad(a) vseh štiristo let svojega življenja, **Da** (Yes, 2004) eksperimentalni film z dialogi, v celoti napisanimi v jambsem pentametr, prilagojenemu nestandardnim

jezikovnim variantam angleščine (na primer škotščini, jamajški angleščini ali angleščini iranskih priseljencev), **Ginger in Rosa** (Ginger & Rosa, 2012) pa naturalističen portret zapletenega prijateljstva med dvema sedemnajstletnicama, v katerega kruto posežejo dogodki, ki jima dekleti nista kos. Kljub temu imajo vsa dela režiserke (poleg vsebinske in slogovne nepredvidljivosti) skupno točko v prevpraševanju spolnih

politik, ki ni slepo niti za vprašanja rase, razreda ali seksualnosti, udejanji pa se tako na vsebinski kot na formalni ravni filmov (denimo s tem, ko v Orlando s postmodernim citiranjem žanrskih konvencij poda kritiko zgodovinskih družbeno-spolnih politik ali ko v *Da* tipično angleški verz, ki so ga v svojih pesmih med drugim uporabljali Shakespeare, Milton, Wordsworth in Browning in je torej del vzvišenega sloga visoke kulture, subverzivno

prilagodi jezikovnim variantam iz diametralno nasprotne strani kulturnega spektra, ki jih zgodovinsko niso videli kot primerne za poezijo). Tako obsežen uvod v kratko oceno je namenjen temu, da bi ponazorili, zakaj je letošnji film režiserke, *The Party*, v katerem Janet (Kristin Scott Thomas) za prijatelje organizira zabavo v proslavitev svoje izvolitve za ministrico, v marsikaterem pogledu razočaranje. Film je kljub neizpodbitni duhovitosti in pronicljivemu vpogledu v družbeno-spolne vloge in dinamiko ljubezenskih razmerij premožnih belih Zahodnjakov namreč predvsem scenaristični oziroma dramski eksperiment. Pripoved (skorajda povsem) upošteva klasicistično trojno enotnost dramskega dogajanja: je torej (skoraj) brez stranskih zapletov, se odvija v enem samem popoldnevu/večeru in ves čas poteka v enem in istem stanovanju; vendar je v tem nedodelan in celo okoren, zastavljeni cilj – poenotenje in krožnost pripovedi – pa bolj kot prednost delujeta kot vsiljen niz pravil, ki si filmsko pripoved povsem podredi. Morda je kljub svoji nedovršenosti *The Party* čisto soliden in celo zmerno zabaven film, vendar na žalost neizogibno zbledi v primerjavi s političnim in estetskim pomenom nekaterih režiserkinih prejšnjih del.

Una mujer fantástica (2017, Sebastián Lelio)

Sebastián Lelio je pred štirimi leti posnel *Glorio* (2013), film o šestdesetletnici, ki rada hodi ven, se zabava in je spolno aktivna, kljub temu da ne sodi v starostni okvir spolne poželjivosti, ki jo določa dominantna patriarhalna, heteronormativna kultura, kar je bil (najverjetneje) tudi razlog, da so film gledalci in gledalke na filmskih festivalih v konservativnejših mestih, kot je Sarajevo, množično zapuščali in celo izžvižgali. Zdi se, da je *Una*

Una mujer fantástica

mujer fantástica, film o Marini Vidal, transženski, ki jo po smrti partnerja njegova družina nažene iz njegovega stanovanja, ji prepove, da bi se udeležila njegovega pogreba ter jo ponižuje in ustrahuje na druge načine, kljub še veliko bolj marginaliziranemu družbenemu položaju transspolnih oseb manj drzen od *Glorie* – še več, zdi se celo, da v filmu pravzaprav ni ničesar, česar ne bi pokazal že Pedro Almodóvar, in to že pred desetletji, na bolj brezkompromisen in tudi duhovitejši način. Kljub temu ima Leliojev novi film nekaj neizpodbitnih adutov. Prvič, v glavni vlogi nastopi igralka Daniela Vega, tudi sama transženska, kar je celo v filmih o transspolnih osebah še vedno nekaj razmeroma novega – še pred nekaj leti so v filmih o tej tematiki transženske igrali predvsem cismoški igralci, na primer Jared Leto v *Klubu zdravja Dallas* (Dallas Buyers Club, 2013, Jean-Marc Vallée) ali Cillian Murphy v *Zajtrku na Plutonu* (Breakfast on Pluto, 2005, Neil Jordan), kar je praksa, ki jo je transspolna skupnost kritično označila za enakovredno *blackfaceu*, maski, ki so jo pri igranju črnskih likov na prelomu in v začetku dvajsetega stoletja nosili beli igralci. Drugič, *Una mujer fantástica* je zelo močan tudi na filmsko-izrazni ravni, kjer svoje politično sporočilo podkrepi z domiselnimi vizualnimi metaforami – v spominu še posebej ostane eden izmed zaključnih prizorov, v katerem

naslovna junakinja, Marina Vidal, gola leži na postelji, ko pa se kamera ustavi na njenem mednožju – ki je bilo skozi ves film nedorečen kamen spotike za družino Marininega umrlega partnerja, za širšo družbo pa je v odnosu do transspolnih oseb to tudi na splošno –, vidimo, da je tja položeno okroglo ogledalo, ki zakriva mednožje in v odsevu kaže Marinin obraz. *Una mujer fantástica* je v Berlinu dobil nagrado teddy za najboljši film LGBT, srebrnega medveda za najboljši scenarij in posebno omembo ekumenske žirije.